

OLIVER STONE

ve Comandante

Efsanevi yönetmen ve yazar Oliver Stone, çağımıza damgasını vuran, dünya siyasetinde yarım yüzyılı aşkın bir süredir önemli bir rol oynayan Fidel Castro'nun "Comandante" belgeseliyle yine dünya gündeminde...

Filmlerini "komplo" senaryoları temelinde kurgulayan bu yüzden "komplo teorisyeni" olarak ün salan Oliver Stone, 15 Eylül 1946'da New York'ta doğdu. Vietnam'da öğretmen, ticari filo-da denizci (Pasifik, Güneydoğu Asya, Batı ABD) New York'ta taksi şoförü, kurye, prodüksiyon asistanı ve bir spor filmleri şirketinde satış temsilcisi olarak çalıştı. 1967'den 1968'e kadar Amerikan Ordusu'nda piyade olarak Vietnam'da görev yaptı. İki kere yaralandı ve Bronz Yıldız maddalyası aldı. Vietnam'dan döndükten sonra, yüksek öğrenimini 1971'de New York Üniversitesi Sinema Okulu'nda tamamladı.

Stone, senarist, yönetmen ve prodüktör olarak 11 kez Oscar'a aday olmuş; "Midnight Express" (Geceyarısı Ekspresi) ile senarist, "Born On The Fourth Of July" (Doğumgünü 4 Temmuz) ve "Platoon" (Müfreze) ile yönetmen olarak üç Oscar almıştır. Sinema, kültür, politika ve tarih üzerine makalelerden oluşan 200 sayfalık bir kitabın "Oliver Stone's USA" yazımına katkıda

bulunmuştur. Stone'un gençlik deneyimlerine dayanan ilk romanı, 1997'de "A Child's Night Dream" adıyla basılmıştır.

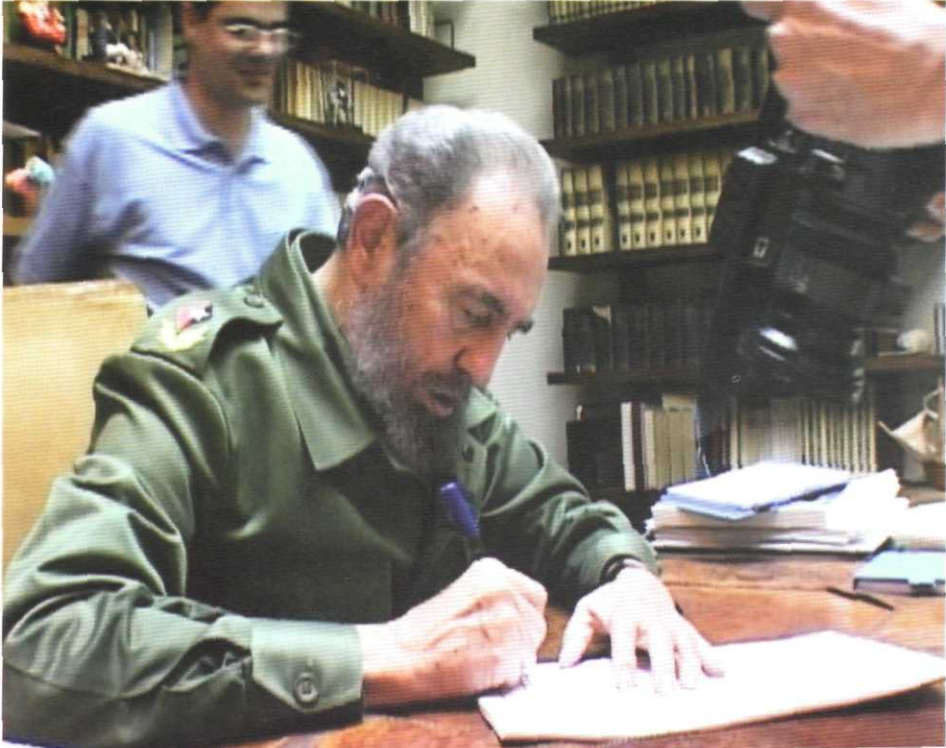
Türkiye'de vizyona giren son filmi Comandante'ye gelince... Comandante, 75 yaşındaki Fidel Castro'nun bugününü ve geçmişini beyaz perdeye aktaran bir belgesel. Oliver Stone'un, Fidel Castro'nun 75. doğum yıl dönümünde, Küba'da 30 saati aşan çekim ve röportajlarından yola çıkarak bugüne kadar yaptıklarından farklı bir sinematografik yaklaşımla gerçekleştirdiği bu yapımın en büyük özelliği "içtenliği." Oliver Stone'un aynı zamanda, röportajcı olarak Castro ile kamera karşısında yer aldığı Comandante, Küba liderini, tüm mahremiyetiyle ve benzersiz bir içtenlikle dünya kamuoyuna tanıtıyor.

Castro ile Küba'nın bugününü, uluslararası politikanın günümüzdeki durumunu ve 20. yüzyıl tarihinin düşündürücü ayrıntılarını tartışıyor. Comandante, dünyanın en büyük süper gücünün yanı başındaki küçük bir ülkenin, bu süper güce kafa tutarak, nasıl olup da 40 yılı aşkın süredir varlığını sürdürmeyi başardığını daha iyi anlama-

mızı sağlayan aydınlatıcı bir teke tek görüşme...

Comandante için ABD'li eleştirmen Geoffrey Gilmore'un şu değerlendirmesi dikkate değer: "Stone, çoğu Amerikalı'nın yalnızca bir sakal, bir puro, bir kamuflaj üniforma olarak bildiği bir ulusal liderin bu oldukça mahrem portresiyle, onu görmeye alışık olduğumuzdan farklı bir dünyaya, bir yapımcı/gazeteci/röportajcının dünyasına doğru yola çıkıyor. İçten ve dolaysız bir tartışmada, Castro içtenlikle gençliği, iktidara yükselişi ve hatta ülkesinin şimdiki durumunu nasıl gördüğü hakkında konuşuyor.

Ve Fidel'in çevik ve ele avuca sığmaz bir konu olduğu tartışma götürmüyor. Stone bu filme yalnızca Castro'nun sözcüsü olarak değil, ayrıca filmdeki diğer katılımcı olarak da, ikisinin de kameranın gözünde olacağı ve belki de, başka türlü mümkün olmayacak bir tepkiye neden olma riskini de paylaştığı bir sahne yaratıyor." iofilm.com sitesinden Elf'in belgeseli değerlendirmesi şöyle: "30 saatlik röportajın sonucunda Stone'un Fidel Castro belgeseli Küba liderinin dağınık olsa da, canlı bir portresini su-

nuyor. Stone, Castro'ya istediği zaman durabileceğini söylüyor, fakat onun karakterinin ve karizmasının gücüne tanıklık oluşturacak şekilde, Castro bu hakkını hiç kullanmıyor. Şimdi 75 yaşında olan Castro, liderliğiyle ilgili olarak hiç olmadığı kadar rahat ve hayatı ("Tutkuyu hisset"), felsefesi ("Başaramasaydım, ölmüştüm") ve zaferi hakkında açık sözlü olmaktan mutlu görünüyor.

Film izlendikten sonra, bıraktığı etkiler karışık. Bir yanda Stone'un düşünce akışı zaman zaman zor izlenir oluyor ve soruları anlamsızın sınırına yaklaşıyor, fakat öte yandan Castro gö-

rünüşe göre ona sorulan her soruya katlanmaktan memnun; kısa ve öz yanıtlar vermeye çalışıyor. Komünizmin ve halkının hizmetinde, hayatının anlamlı geçtiğine inanıyor. Hayatında bahsetmeyi reddettiği tek konu ilişkileri. Stone'un erişimi oldukça kısıtlamasız görünüyor; Castro sanat galerilerinden okullara her yeri gezerken o, yol boyunca boşlukları doldurmayarak çalışarak peşinden koşuyor. Castro, bariz bir şekilde bazı konular hakkında konuşmaktan kaçınsa da, Che Guevara'nın ölümüyle ilgili zor sorular karşısında takındığı tavır, bilgili ve filozof ruha sahip birininki gibi.

Nerede durduğunu biliyor ve bu durduğu yer sadece sola meyilli de değil. Ondan önemli detayları öğrenmeniz belki bir 30 saatinizi daha alır ama Sezar'ın hakkı Sezar'a. Hakkında konuşmaktan en çok hoşlandığı konu olan Başkan Kennedy'nin ölümü ve Fidel kadar Oliver'ı da resmeden Vietnam hakkındaki görüşleri dikkate değer.

Aydınlatıcı ve kısaca özetlenmiş tarih dersi niteliğindeki bu bilgiler, Küba hakkında hep bilmek istediğiniz, ama sormaya çekindiğiniz her şeyi açıklayabilecek nitelikte."

FİLMOGRAFI

- 2002 COMANDANTE
- PERSONA NON GRATA
- 1999 ANY GIVEN SUNDAY (Ortak yazar)
- 1997 U-TURN
- 1995 NIXON (Ortak yazar)
- 1994 NATURAL BORN KILLERS (Ortak yazar)
- 1993 HEAVEN AND EARTH (Yazar)
- 1991 JFK (Ortak yazar)
- THE DOORS (Ortak yazar)
- 1989 BORN ON THE 4TH OF JULY (Ortak yazar)
- 1988 TALK RADIO (Ortak yazar)
- 1987 WALL STREET (Ortak yazar)
- 1986 PLATOON (Oscar) (Yazar)
- SALVADOR (Ortak yazar)
- 1981 THE HAND (Yazar)
- 1974 SEIZURE (Ortak yazar)

YAZAR

- 1997 A CHILD'S NIGHT DREAM (Roman)
- 1996 EVITA (Ortak yazar) Alan Parker
- 1985 EIGHT MILLION WAYS TO DIE (Ortak yazar) Hal Ashby
- YEAR OF THE DRAGON (Ortak yazar) Michael Cimino
- 1983 SCARFACE (Yazar) Brian DePalma
- 1982 CONAN THE BARBARIAN (Ortak yazar) with John Milius
- 1978 MIDNIGHT EXPRESS (Oscar) (Yazar) Alan Parker